

Riigikohus
info@riigikohus.ee
Lossi 17
50093, Tartu

Meie 18.08.2026 nr 7-1/5943

Üleskutse avaldada arvamust Eurojusti määruse elnõu kohta

Euroopa Komisjon on esitanud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse elnõu Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ameti (Eurojust) kohta, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1727 (COM(2026) 570 final). Tegemist on uue tervikmääruse ettepanekuga, mis elnõu kohaselt asendaks kehtiva Eurojusti määruse täies mahus. Eelnõu tugineb 2025. aastal avaldatud Eurojusti hindamisele ning kuulub paketti koos Europoli määruse, Euroopa uurimismääruse direktiivi ja liidu institutsioonide andmekaitsemääruse muutmise ettepanekutega.

Soovime teid kaasata Vabariigi Valitsuse seisukohtade kujundamisse ning palume esitada oma arvamus määruse elnõu kohta.

Praegu on EUR-Lexis kättesaadav elnõu ingliskeelne versioon: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52026PC0570>. Eelnõu eestikeelne tõlge peaks samal aadressil eeldatavasti kättesaadavaks saama 8. septembriks.

Eelnõus kavandatud olulisemad muudatused on järgmised.

1. Juhtimisstruktuuri reform (artiklid 6–24)

Eelnõu kohaselt nähakse ette uus Eurojusti haldusnõukogu, kuhu kuuluks üks esindaja igast liikmesriigist ja üks komisjoni esindaja ning mis võtaks üle senised kolleegiumi juhtimisfunktsioonid (eelarve, programmdokument, haldusdirektori nimetamine). Eurojusti kolleegium keskenduks elnõu järgi edaspidi üksnes operatiivtööle ja asepresidente oleks kahe asemel üks. Liikmesriigi esindaja haldusnõukogus ei võiks elnõu kohaselt olla Eurojusti liikmesriigi liige ega asjaomase liikmesriigi riikliku büroo töötaja, mistõttu tekiks igal liikmesriigil kohustus määrata haldusnõukogusse eraldi esindaja ja tema asendaja. Haldusnõukogu koosolekud toimuksid elnõu kohaselt vähemalt kaks korda aastas.

2. Eurojusti pädevuse laiendamine

Eelnõu järgi lisatakse Eurojusti pädevusse kuuluvate kuriteoliikide loetellu sooline vägivald ja liidu piiravate meetmete rikkumine; arvutikuritegude punkti täiendatakse küberrünnetega ja genotsiidikuritegude kõrval viidataks ka agressioonikuritegudele. Samuti täpsustatakse Eurojusti pädevust juhtumites, millel on hübriidmõõde, ning juhtumites, mis puudutavad küll ainult ühte liikmesriiki, kuid millel võib olla liidu tasandil oluline mõju (artikkel 5 ja I lisa).

3. Eurojusti liikme ja riikliku büroo staatus ning volitused

Eelnõuga ühtlustatakse Eurojusti kolleegiumi liikmete staatust ja volitusi. Eurojusti kolleegiumi liige peaks olema oma liikmesriigi prokuratuuri või kohtusüsteemi tegevliige ning tal peaksid olema selgemad ja ühtlustatavad volitused piiriüleste juhtumite koordineerimiseks. Ilma eelneva loata teostatavate volituste loetelu laieneks. Pädeva riigisisese asutuse nõusolekul ja kooskõlas siseriikliku õigusega võiks

Eurojusti liige anda või täita ka arestimismäärusi ning Euroopa esitamis- ja säilitamismäärusi (artikkel 18).

Samuti laiendatakse juurdepääsu riigisisestele registritele, sealhulgas pangakontode keskregistritele ja ECRIS-TCN-ile. Asetäitja alaline töökoht peaks eelnõu kohaselt olema Haagis ning lisaks asetäitjale peaks igal riiklikul bürool olema vähemalt üks prokuröri või kohtuniku staatusega lähetatud riiklik ekspert (artikkel 17).

Palume eelkõige prokuratuuril hinnata kavandatavate muudatuste mõju Eesti liikme ja riigi büroo töökorraldusele, volituste teostamise korrale, kiireloomuliste meetmete rakendamisele ning ressursivajadusele.

4. Operatiivfunktsioonide, omaalgatusliku tegevuse ja analüütilise rolli tugevdamine

Eelnõu kohaselt tugevdataks Eurojusti operatiivset rolli. Eurojust võiks edaspidi omaalgatuslikult juhtida pädevate riigisiseste asutuste tähelepanu vajadusele alustada, jätkata või koordineerida menetlusi piiriülestes kriminaalasjades, tuginedes Eurojustile edastatud teabele, tema enda analüüsile ning tuvastatud seostele eri juhtumite vahel. Eurojusti taotlused ei oleks liikmesriikidele siduvad, kuid kavandatav muudatus annaks Eurojustile senisest aktiivsema rolli võimalike koordineerimisvajaduste ja pädevuskonfliktide varasel tuvastamisel.

Lisaks nähakse eelnõus ette kohtuliku koordineerimise platvormid, Eurojusti pädevuskeskused ning tugevam tugi sellistes valdkondades nagu e-tõendid, vara tagasivõitmine, digitaalsed uurimised, rahvusvaheliste põhikuritegude tõendite kogumine ja säilitamine ning kuriteoohvrite õiguste kaitse (artiklid 25–35). Samuti tugevdataks Eurojusti analüütilist võimekust, et tuvastada piiriülese kriminaalõiguskooostöö suundumusi, takistusi ja arenguvajadusi ning toetada selle kaudu ka EL tasandi strateegilist ja poliitikakujundamise tööd.

Palume hinnata, milline võiks olla Eurojusti omaalgatusliku tegevuse ja tugevama analüütilise rolli mõju Eesti asutuste töökorraldusele, menetlusautonoomiale, teabevahetusele ning praktilisele koostööle Eurojustiga.

5. Andmevahetus, digitaliseerimine ning koostöö Europoli ja EPPOga

Eelnõu kohaselt kujuneks Eurojusti menetlusinfosüsteem keskseks töövahendiks, millesse integreeritaks muu hulgas terrorismivastane kohtulahendite register. Teabevahetust liidu asutustega, sealhulgas Europoli, Euroopa Prokuratuuri, OLAFi ja EL rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ametiga kavandatakse automatiseeritud hit/no-hit süsteemi kaudu. Samuti nähakse ette e-CODEX-i põhise detsentraliseeritud IT-süsteemi kasutamine ning riigisisestest registritest teabe poolautomaatne ja struktureeritud edastamine (artiklid 36–55).

Eelnõu tugevdaks ka Eurojusti koostööd Europoli ja Euroopa Prokuratuuriga. Europoliga seoses rõhutatakse varasemat ja süsteemsemat kohtulikku järeltegevust Europoli toetatud operatsioonidele ning Eurojusti ja Europoli andmebaaside tõhusamat hit/no-hit süsteemil põhinevat vastastikust andmevahetust. Euroopa Prokuratuuriga seoses kavandatakse korrapärasemat koostööd ja Eurojusti toetava rolli selgemat määratlemist juhtumites, kus nende pädevused kattuvad (artiklid 57–58).

Palume eelkõige prokuratuuril hinnata kavandatud andmevahetuse ja digitaliseerimise võimalikku mõju Eesti infosüsteemidele, andmete edastamise korraldusele, töökoormusele, andmekaitsele ja praktilisele koostööle Europoli, EPPO ja teiste liidu asutustega.

6. Koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning andmekaitse

Eelnõuga täpsustatakse Eurojusti koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Muu hulgas nähtaks ette neljaks aastaks koostatav koostööstrateegia, Eurojusti juures asuvad kontaktpunktid piiratud juurdepääsuga menetlusinfosüsteemile ning kontaktpunktid kolmandates riikides. Samuti täpsustatakse Eurojusti sideprokuröride ja kontaktpunktide ülesandeid ning kavandatakse senisest paindlikumaid võimalusi koostöö ettevalmistamiseks või alustamiseks kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega olukorras, kus läbirääkimised asjakohaste rahvusvaheliste lepingute üle on alles käimas (artiklid 60–64).

Andmekaitse osas jääks Eurojusti määrus erinormiks määruse (EL) 2018/1725 suhtes ning andmete edastamise, järelvalve ja rahvusvaheliste andmeedastuste täpsem raamistik oleks reguleeritud liidu institutsioonide andmekaitsemääruses.

Palume hinnata kavandatava regulatsiooni sobivust Eesti õiguskorda ning selle võimalikke õiguslikke, praktilisi, töökorralduslikke, tehnilisi ja eelarvelisi mõjusid. Samuti palume välja tuua sätteid, mida tuleks teie hinnangul läbirääkimiste käigus muuta või täpsustada.

Seisukohad ei pea hõlmama kõiki eelnõu teemasid. Arvamuse võib esitada nende küsimuste kohta, mis on teie asutuse või organisatsiooni pädevusvaldkonda või praktilist tööd arvestades kõige olulisemad.

Arvestades Vabariigi Valitsuse seisukohtade koordineerimise ja kinnitamise ajakava, palume esitada arvamus hiljemalt **18.09.2026** e-posti aadressil info@justdigi.ee.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mari-Liis Sööt

kriminaalpoliitika asekancleri ülesannetes

Aare Pere 5089527

aare.pere@justdigi.ee

Lisaadressaadid: Tallinna Ringkonnakohus
Tartu Ringkonnakohus
Harju Maakohus
Tartu Maakohus
Viru Maakohus
Pärnu Maakohus
Õiguskantsleri Kantselei
Tartu Ülikooli õigusteaduskond

